

3. Податкова реформа: Початок. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://ogo.ua/images/articles/1567/big/1396270724.jpg>

4. Паненов В.Г. Налоги и налоговая система Российской Федерации : учебник / В.Г. Паненов. – М. : Изд-во "Финансы и статистика", 2005. – 263 с.

5. Огоновський А.Р. Система податків в Україні та основні напрями її реформування / А.Р. Огоновський // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2008. – № 17.7. – С. 228-238.

6. Майбуров І.А. Теория и история налогообложения : учебник [для студ. ВУЗов], обуч. по спец. "Налоги и налогообложение" / И.А. Майбуров. – М. : Изд-во ЮНИТИ-ДАНА, 2007. – 495 с.

7. Черник Д.Г. Кризи и налоги / Д.Г. Черник, Ю.Д. Шмелев. – М. : Изд-во "Экономика", 2011. – 253 с.

Турянский Ю.И. Налоговая реформа в системе мер антикризисного регулирования экономики Украины

Главное внимание уделено такому аспекту экономической политики государства, как налоговая политика, выдвинута гипотеза о зависимости уровня экономического развития от фискального устройства. Отмечены недостатки налоговой системы Украины, определено их влияние на общие экономические процессы и обоснована необходимость реализации глубинных налоговых реформ. На основе обобщения мирового опыта внедрения налоговых реформ предложены конкретные механизмы повышения эффективности налоговой системы Украины, которые рекомендуются реализовать в ближайшей перспективе.

Ключевые слова: налоги, налоговая система, налоговая реформа.

Turiansky Y.I. Tax Reform in the System of Crisis Management Measures of Ukraine's Economy

The main attention is paid to this aspect of economic policy as tax policy; put a hypothesis about the dependence of economic development of the fiscal system. Specified on the shortcomings of the tax system of Ukraine determined their impact on overall economic processes and the necessity of implementing tax reforms depth. On the basis of summarizing world experience implementing tax reforms proposed specific mechanisms for improving the efficiency of the tax system of Ukraine, which is recommended to implement in the near future.

Key words: taxes, tax system, tax reform, economy, fiscal system.

УДК 330.322:336.145

Асист. Н.Я. Яневич – НУ "Львівська політехніка"

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ СОЦІАЛЬНОГО ІНВЕСТИВАННЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ ЗА РАХУНОК КОШТІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Визначено головні принципи реалізації стратегічного підходу до управління процесом соціального інвестування, що здійснюється за рахунок коштів місцевих бюджетів. Створено типологію стратегій соціального інвестування на рівні місцевих бюджетів. Виділено чинники, які впливають на вибір портфеля таких стратегій. Здійснено поділ цих чинників на такі групи: чинники, що характеризують фінансові можливості органів місцевої влади здійснювати соціальне інвестування; чинники, що обумовлюють потреби населення даної територіальної громади в соціальних інвестиціях; чинники, що характеризують рівень розвитку кожної сфери соціального інвестування; чинники, що справляють вплив на соціально-економічну ефективність заходів із вкладення соціальних інвестицій у певну сферу. Встановлено послідовність розроблення механізму вибору певного типу стратегії соціального інвестування, що здійснюється за рахунок коштів місцевих бюджетів.

Ключові слова: стратегія, соціальне інвестування, місцевий бюджет, формування, чинник вибору.

Постановка проблеми. Рівень людського розвитку значною мірою залежить від якості та обсягів соціальних послуг, які надаються установами соціальної інфраструктури, що фінансуються за рахунок коштів місцевих бюджетів територіальних громад. На теперішній час обсяги такого фінансування є вкрай обмеженими, що обумовлює потребу проведення ретельних обрахунків щодо визначення структури соціальних видатків за напрямками та окремими об'єктами соціальної сфери. При цьому значна частина таких видатків (як капітальних, так і поточних) за своїм змістом є соціальними інвестиціями, оскільки вкладаються у формування та розвиток людського потенціалу, і отже, матимуть довготермінові наслідки.

Разом з тим, процес планування соціальних видатків місцевих бюджетів переважно не ставить за мету досягнення довготермінових цілей їх здійснення. Внаслідок цього наявному механізму соціального інвестування, що здійснюється за рахунок коштів місцевих бюджетів, є притаманною низка системних недоліків, зокрема: відсутність дієвої системи моніторингу витрачання коштів місцевих бюджетів у здійсненні соціального інвестування, недосконалість наявних методів встановлення пріоритетності реалізації програм соціального інвестування, відсутність достатньо обґрунтованих та універсальних підходів до планування обсягів соціальних інвестицій у частині капітальних витрат тощо. Усунення цих та інших недоліків організації планування соціального інвестування, що здійснюється за рахунок коштів місцевих бюджетів, можливо лише на засадах застосування стратегічного підходу до такого планування.

Ступінь розроблення проблеми. Питанням формування та витрачання коштів місцевих бюджетів, зокрема здійснення за рахунок них соціального інвестування, присвячено значну кількість публікацій, зокрема роботи Х. Вілйори [1], Д. Полозенка [7], Л. Момотюк [8] та ін.

Практика планування бюджетних видатків доводить, що найбільш поширеними методами такого планування з позиції логіки побудови відповідних планів є програмно-цільовий та ресурсний методи. Згідно з першим з них розроблення планів соціального розвитку, зокрема планування обсягів соціальних інвестицій, здійснюється в такій послідовності: визначається мета планування, розробляється програма досягнення цілей, визначаються ресурси для здійснення програм. За ресурсного підходу до планування спочатку визначаються ресурси, на їх підставі планується мета і вже потім розробляється програма використання цих ресурсів [2, с. 28].

Враховуючи, що сучасні вимоги до використання бюджетних коштів передбачають врахування довготермінових результатів від їх вкладення, програмно-цільовий метод планування соціальних інвестицій на теперішній час набув значної популярності. Як зазначено у роботі [1], "програмно-цільовий метод бюджетування становить основу теперішньої реформи місцевих фінансів... На сьогодні доведено, що ефективно та цільове використання обмежених бюджетних ресурсів можливе завдяки програмно-цільовому методу". При цьому, у роботі [3, с. 14] подано таке визначення програмно-цільового методу у бюджетному процесі: "...це система планування та управління коштами бюджету в середньотерміновій перспективі, спрямована на розроблення та виконання бюджетних програм та підпрограм, орієнтованих на кінцевий результат".

У праці [4, с. 49] стратегічне планування місцевих фінансів розглянуто як один з етапів програмно-цільового планування, який охоплює такі заходи: визна-

чення довго- та середньотермінових цілей; відбір першочергових програм, виходячи з фінансових можливостей; прийняття програмних документів органів місцевої влади.

Середньотермінове планування видаткової частини місцевого бюджету повинно включати такі етапи: оцінка реальних ресурсів, які може мати місцевий бюджет на наступний рік та середньотермінову перспективу; розроблення кількох варіантів середньотермінового прогнозу ресурсів (базового, оптимістичного та песимістичного) і визначення варіанту прогнозу, який найбільше відповідає макроекономічній ситуації в країні; визначення пріоритетів у видатковій політиці органу місцевого самоврядування на середньотермінову перспективу; проведення оцінки наявних бюджетних програм з метою виявлення неефективних програм за допомогою аналізу витрат; здійснення оптимізації бюджетних програм шляхом оптимізації бюджетних установ та витрат на реалізацію цих програм; розподіл бюджетних ресурсів на дві частини: перша – на продовження реалізації наявних бюджетних програм, друга – на нові бюджетні програми; формування бюджетних програм та визначення обсягів видатків за програмами на плановий період та на середньотермінову перспективу [5, с. 32].

На необхідності подальшого розвитку практики застосування програмно-цільового методу планування видатків бюджетів наголошує, зокрема і Н.І. Богомолова у роботі [6], зазначаючи при цьому потребу у встановленні прямого зв'язку між формуванням видатків і досягненням конкретних результатів бюджетних програм. Окрім того, автор пропонує виокремлювати два види бюджетів – поточний, що має забезпечуватись лише поточними доходами та бути збалансованим, та стратегічний (бюджет розвитку), який може мати дефіцит й фінансуватись за рахунок позик чи нерегулярних доходів, зокрема надходжень від приватизації майна.

Безперечно, що описаний вище програмно-цільовий підхід до формування планів соціального інвестування, яке здійснюється за рахунок коштів бюджетів територіальних громад, має важливе значення для раціоналізації процесу такого формування. Проте проблему планування соціальних інвестицій за рахунок коштів місцевих бюджетів потрібно розглядати ширше, а саме – у контексті необхідності розроблення дієвого механізму вибору стратегії такого інвестування, який закономірно повинен містити у себе програмно-цільовий підхід.

Метою роботи є вдосконалення методологічних засад розроблення стратегії соціального інвестування, що здійснюється за рахунок коштів бюджетів територіальних громад. Для досягнення цієї мети у роботі було вирішено такі завдання: визначено головні принципи реалізації стратегічного підходу до управління процесом соціального інвестування, що здійснюється за рахунок коштів місцевих бюджетів; створено типологію стратегій соціального інвестування на рівні місцевих бюджетів; виокремлено чинники, які впливають на вибір портфелю таких стратегій; встановлено послідовність розроблення механізму вибору певного типу стратегії соціального інвестування, що здійснюється за рахунок коштів бюджетів територіальних громад.

Основний матеріал дослідження. Уникнути недоліків практики соціального інвестування на рівні територіальних громад можливо лише за умови впровадження стратегічного підходу до управління процесом такого інвестування. Цей підхід має базуватись на низці методологічних положень (принципів), серед яких головну роль відіграють такі:

- виконання планових розрахунків обсягів та структури соціальних інвестицій на тривалий проміжок часу – не менш ніж на 3-5 років (тоді як на теперішній час такі розрахунки обмежуються переважно річним періодом);
- урахування взаємозв'язку між поточними та капітальними видатками на функціонування та розвиток соціальної сфери регіону. Таке врахування повинно ґрунтуватись на передбаченні можливості зростання потреби у поточних видатках у наступних періодах у разі здійснення капітальних видатків у введення нових або розширення (реконструкцію) діючих об'єктів соціальної інфраструктури, що утримуються за рахунок коштів бюджетів територіальних громад;
- проведення ретельного оцінювання потреб у поточних та капітальних видатках для кожного об'єкта соціального інвестування та реалізація заходів з оптимізації кількості цих об'єктів та обсягів надаваних ними соціальних послуг;
- виконання науково обґрунтованих оцінок міри пріоритетності тих чи інших напрямів соціального інвестування. Потреба у таких оцінках зумовлена обмеженими обсягами фінансових ресурсів, що перебувають у розпорядженні місцевих органів влади. За таких умов формування програми розподілу обсягів соціальних інвестицій за окремими напрямками потребує встановлення їх відносної пріоритетності, що є необхідною умовою багаточільового програмування;
- всеохоплююче використання усього арсеналу методів та функцій управління соціальними інвестиціями. Зокрема, стосовно функцій такого управління, то важливого значення набувають: прогнозування (зокрема при оцінюванні майбутніх доходів місцевих бюджетів та потреб у соціальних видатках); аналізування (зокрема при оцінюванні ефективності та раціональності розподілу соціальних інвестицій за окремими напрямками у попередніх періодах); планування (зокрема при розробленні програм розподілу соціальних інвестицій за окремими об'єктами та напрямками); організування (зокрема під час формування механізму руху інформаційних потоків між суб'єктами, що надають, та особами, що отримують соціальні інвестиції); регулювання (зокрема у процесі коригування програм розподілу соціальних інвестицій).

Термін "стратегія соціального інвестування" можна розглядати, принаймні, з двох позицій, а саме: як довготерміновий план розподілу інвестицій між окремими об'єктами соціальної інфраструктури регіону та як набір орієнтирів, якими послуговуватимуться розробники видаткової частини місцевих бюджетів у процесі формування плану розподілу соціальних інвестицій. Стосовно другого підходу, то він передбачає менший ступінь узагальненості, коли наголос робиться на загальних тенденціях у виборі пропорції розподілу соціальних інвестицій (наприклад як орієнтир такого розподілу може виступати пріоритетність витрат на охорону здоров'я та освіту перед іншими напрямками соціального інвестування або, наприклад, пріоритетність поточних видатків на соціальну сферу перед капітальними видатками). Загалом обидва перелічених підходи до трактування змісту поняття "стратегія соціального інвестування" є взаємодоповнювальними: на початковій стадії розроблення такої стратегії необхідно задатися загальними орієнтирами, які потім будуть втілюватись у конкретні деталізовані програми розподілу соціальних інвестицій.

У процесі вибору стратегії соціального інвестування, яке здійснюється за рахунок коштів бюджетів територіальних громад, необхідно враховувати існування низки різних видів таких стратегій, що відповідають тій чи іншій класифікаційній ознаці їх групування. Тому місцеві органи влади повинні обирати не одну, а декілька видів стратегій соціального інвестування, тобто їх певну комбіна-

цію (портфель). Аналізування літературних джерел, зокрема робіт, процитованих вище, а також власні дослідження дали змогу виокремити такі види стратегій соціального інвестування, яке здійснюється за рахунок коштів бюджетів територіальних громад:

1) за загальною динамікою сукупних соціальних видатків:

- стратегія зростання сукупних соціальних видатків – передбачає збільшення обсягів цих видатків у наступному плановому періоді (періодах) порівняно із звітним;
- стратегія підтримування сукупних соціальних видатків на незмінному рівні – передбачає здійснення цих видатків у наступному плановому періоді (періодах) на рівні звітного періоду;
- стратегія скорочення сукупних соціальних видатків – передбачає зниження обсягів цих видатків у наступному плановому періоді (періодах) порівняно із звітним, зокрема за рахунок їх оптимізації та укрупнення об'єктів соціального інвестування;

2) за пріоритетністю сфер та напрямів соціального інвестування:

- стратегія пріоритетного фінансування закладів охорони здоров'я – передбачає, що основна частина приросту обсягів соціальних видатків у плановому періоді (періодах) порівняно із звітним, а також вивільнені кошти внаслідок оптимізації видатків на інші сфери соціального інвестування будуть спрямовуватися на фінансування закладів охорони здоров'я;
- стратегія пріоритетного фінансування закладів освіти;
- стратегія пріоритетного фінансування закладів культури;
- стратегія пріоритетного фінансування закладів фізичного виховання та спорту;
- стратегія пріоритетного фінансування інших закладів соціальної сфери;

3) за сталістю обраних пріоритетними сфер та напрямів соціального інвестування:

- стратегія незмінності обраних пріоритетних сфер та напрямів соціального інвестування – передбачає, що обрані в якості пріоритетних сфери та напрями соціального інвестування залишаються такими протягом усього періоду реалізації стратегії;
- стратегія поступової зміни пріоритетних сфер та напрямів соціального інвестування – передбачає поступову зміну сфер та напрямів, що були обрані як пріоритетні на початку періоду реалізації стратегії, протягом цього періоду;

4) за основним критерієм (критеріями) розподілу коштів на розвиток соціальної інфраструктури:

- стратегія забезпечення першочергового розвитку пріоритетних сфер та напрямів соціального інвестування – передбачає попереднє виокремлення пріоритетних сфер та напрямів соціального інвестування та вкладення у ці сфери та напрями основної частини приросту обсягів соціальних видатків у плановому періоді (періодах) порівняно із звітним, а також коштів, вивільнених внаслідок оптимізації видатків на інші сфери соціального інвестування;
- стратегія забезпечення одночасного розвитку усіх сфер та напрямів соціального інвестування – передбачає рівномірне зростання обсягів та (або) якості соціальних послуг, що надаються усіма сферами соціального інвестування, без попереднього виокремлення серед них найбільш пріоритетних;
- стратегія комбінованого фінансування – передбачає досягнення певного рівня рівномірності зростання обсягів та (або) якості соціальних послуг, що надаються усіма сферами соціального інвестування, з одночасним забезпеченням певної переваги тих сфер і напрямів, які наперед віднесено до найбільш пріоритетних з точки зору їх соціальної значущості;

- стратегія комбінованого фінансування з урахуванням капіталомісткості тих чи інших напрямів та сфер соціального інвестування – передбачає досягнення певного рівня рівномірності зростання обсягів та (або) якості соціальних послуг, що надаються усіма сферами соціального інвестування, з одночасним забезпеченням певної переваги тих сфер і напрямів, які наперед віднесено до найбільш пріоритетних з точки зору співвідношення їх соціальної значущості та потрібних обсягів інвестицій у їх розвиток;

5) за джерелами фінансування об'єктів соціальної інфраструктури:

- стратегія фінансування об'єктів соціальної інфраструктури виключно за рахунок власних джерел – передбачає фінансування цих об'єктів повністю за рахунок доходів бюджетів, що отримуються за рахунок внутрішніх джерел та субвенцій;
- стратегія фінансування об'єктів соціальної інфраструктури із залученням позичкових джерел коштів – передбачає часткове фінансування цих об'єктів за рахунок залучення органами місцевого самоуправління позичкових засобів, зокрема банківських кредитів та коштів від випуску облігацій;

6) за сталістю пропорції розподілу коштів на фінансування сфер та напрямів соціального інвестування:

- стратегія забезпечення постійної пропорції розподілу коштів на фінансування сфер та напрямів соціального інвестування – передбачає, що частка видатків на фінансування кожної сфери та напрями соціального інвестування у загальному обсязі соціальних видатків залишається незмінною протягом усього періоду реалізації стратегії;
- стратегія змінної пропорції розподілу коштів на фінансування сфер і напрямів соціального інвестування – передбачає обґрунтовану зміну часток видатків на фінансування кожної сфери та напрями соціального інвестування (або, принаймні, деяких таких сфер та напрямів) у загальному обсязі соціальних видатків протягом періоду реалізації стратегії;

7) за розподілом коштів між окремими об'єктами соціального інвестування, що відносяться до однієї і тієї ж сфери такого інвестування:

- стратегія усунення відмінностей в якості соціальних послуг, що надаються, та умов їх надавання різними об'єктами соціального інвестування, що належать до однієї і тієї ж сфери такого інвестування, – передбачає здійснення розподілу коштів між цими об'єктами таким чином, щоб поступово усунути нерівномірність їх розвитку та, відповідно, зробити якість надаваних соціальних послуг різними об'єктами приблизно однаковою;
- стратегія збереження відмінностей як соціальних послуг, що надаються, та умов їх надавання різними об'єктами соціального інвестування;

8) за головною метою зростання обсягів соціального інвестування:

- стратегія розширення обсягів соціальних послуг, що надаються, без покращення якості цих послуг;
- стратегія покращення якості соціальних послуг, що надаються, без збільшення обсягів цих послуг;
- стратегія розширення обсягів соціальних послуг, що надаються, з одночасним покращенням якості цих послуг;

9) за величиною та (або) часткою капітальних витрат у загальній величині соціальних видатків:

- стратегія зростання величини та (або) частки капітальних витрат у загальній величині соціальних видатків у плановому періоді (періодах) порівняно із базовим;
- стратегія забезпечення незмінності величини та (або) частки капітальних витрат

у загальній величині соціальних видатків у плановому періоді (періодах) порівняно із базовим;

- стратегія зменшення величини та (або) частки капітальних витрат у загальній величині соціальних видатків у плановому періоді (періодах) порівняно із базовим.

Варто зазначити, що за кожним переліченим вище типом стратегії соціального інвестування існує низка його різновидів, що передбачає більший рівень деталізації відповідного типу стратегії. Наприклад, стратегія зростання сукупних соціальних видатків може мати такі різновиди, як: стратегія помірною та стратегія значного зростання, а також стратегія зростання інвестицій в усі сфери й об'єкти соціального інвестування та стратегія зростання інвестицій в окремі сфери й об'єкти.

Складність вибору певного типу стратегії соціального інвестування, що здійснюється за рахунок коштів бюджетів територіальних громад, зумовлена, серед іншого, необхідністю враховувати при цьому значну кількість чинників, які прямо чи опосередковано впливають на результати такого вибору, а також тим, що деякі з цих чинників важко піддаються безпосередньому кількісному оцінюванню. Загалом, чинники вибору портфеля стратегій соціального інвестування, що здійснюється за рахунок коштів місцевих бюджетів, можуть бути поділені на чотири групи, а саме:

1. Чинники, що характеризують фінансові можливості органів місцевої влади здійснювати соціальне інвестування, зокрема: поточні обсяги надходження коштів у місцевий бюджет; прогнозні обсяги таких надходжень у наступних періодах; частка соціальних інвестицій у структурі видатків місцевого бюджету; обсяги коштів, які отримує або може отримати місцевий бюджет у вигляді дотацій; обсяги коштів, які отримує або може отримати місцевий бюджет з інших джерел (зокрема, у вигляді позик), тощо.
2. Чинники, що обумовлюють потреби населення даної територіальної громади в соціальних інвестиціях, зокрема: загальна чисельність населення, що мешкає на території територіальної громади; вікова структура чисельності мешканців; стан здоров'я мешканців (зокрема за віковими категоріями); рівень освіти мешканців; рівень матеріального добробуту населення тощо.
3. Чинники, що характеризують рівень розвитку кожної сфери соціального інвестування (охорони здоров'я, освіти, культури тощо). Ці чинники, водночас, поділяють на дві підгрупи, а саме:
 - чинники, що характеризують умови надання послуг об'єктами соціальної інфраструктури, зокрема: кількість об'єктів соціальної інфраструктури за кожною сферою; чисельність працівників у відповідних закладах; професійно-кваліфікаційний рівень цих працівників; технічний стан будівель та обладнання; максимально можлива чисельність споживачів соціальних послуг, які можуть бути обслуговані кожним об'єктом за певний проміжок часу, тощо;
 - чинники, що характеризують якість надання послуг об'єктами соціальної інфраструктури. Ці чинники відображаються у низці показників, які враховують специфіку діяльності тієї чи іншої соціальної сфери.
4. Чинники, що впливають на соціально-економічну ефективність заходів із вкладення соціальних інвестицій у певну сферу (напрямок), зокрема: рівень соціальної значущості певної сфери (напрямку) соціального інвестування; ступінь капіталомісткості певної сфери (напрямку); співвідношення між поточними та капітальними соціальними видатками тощо.

Стосовно вибору певного типу стратегії соціального інвестування, яке здійснюється за рахунок коштів бюджетів територіальних громад, за кожною з перелічених ознак групування видів таких стратегій, то послідовність розроблення механізму цього вибору повинна містити такі основні етапи:

- 1) виокремлення основних чинників, які впливають на вибір даного типу стратегії соціального інвестування за певною ознакою групування її видів;
- 2) здійснення оцінювання рівня кожного з обраних чинників та його подальшої якісної градації;
- 3) розгляд усіх можливих комбінацій градацій чинників, які впливають на вибір даного типу стратегії соціального інвестування за певною ознакою групування її видів;
- 4) з'ясування наслідків соціального інвестування у разі обрання того чи іншого типу стратегії цього інвестування за кожної можливої комбінації градацій чинників;
- 5) для кожної комбінації градацій чинників, які впливають на вибір даного типу стратегії соціального інвестування за певною ознакою групування її видів, ставиться у відповідність той тип стратегії, за якого забезпечується найвищий рівень соціальної ефективності здійснюваних інвестицій за умов об'єктивно наявних обмежень на їх обсяги.

Висновки та перспективи подальших досліджень:

1. Термін "стратегія соціального інвестування" можна розглядати, принаймні, з двох позицій, а саме: як довготерміновий план розподілу цих інвестицій між окремими об'єктами соціальної інфраструктури регіону та як набір орієнтирів, якими послуговуватимуться розробники видаткової частини місцевих бюджетів у процесі формування плану розподілу соціальних інвестицій.

2. Доцільно виокремити види стратегій соціального інвестування, яке здійснюється за рахунок коштів бюджетів територіальних громад, за такими ознаками: за загальною динамікою сукупних соціальних видатків; за пріоритетністю сфер та напрямів соціального інвестування; за сталістю обраних пріоритетними сфер та напрямів соціального інвестування; за основним критерієм (критеріями) розподілу коштів на розвиток соціальної інфраструктури; за джерелами фінансування об'єктів соціальної інфраструктури; за сталістю пропорції розподілу коштів на фінансування сфер та напрямів соціального інвестування; за розподілом коштів між окремими об'єктами соціального інвестування, що належать до однієї і тієї ж сфери такого інвестування; за головною метою зростання обсягів соціального інвестування; за величиною та (або) часткою капітальних витрат у загальній величині соціальних видатків.

3. Чинники вибору портфелю стратегій соціального інвестування, що здійснюється за рахунок коштів бюджетів територіальних громад, можуть бути поділені на чотири групи: чинники, що характеризують фінансові можливості органів місцевої влади здійснювати соціальне інвестування; чинники, що обумовлюють потреби населення даної територіальної громади в соціальних інвестиціях; чинники, що характеризують рівень розвитку кожної сфери соціального інвестування; чинники, що впливають на соціально-економічну ефективність заходів із вкладення соціальних інвестицій у певну сферу (напрямок).

4. Подальші дослідження проблеми вдосконалення методичних засад розроблення стратегії соціального інвестування, що здійснюється за рахунок коштів

бюджетів територіальних громад, потребує створення формалізованого підходу до оцінювання рівня чинників, що впливають на процес такого формування.

Література

1. Вілора Х.Б. Стратегічне управління видатками місцевих бюджетів у забезпеченні соціально-економічного розвитку територій / Х.Б. Вілора. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://lib-for.com/index.php?newsid=1061>
2. Борисевич В.І. Прогнозування і планування економіки : навч. посібн. / В.І. Борисевич, Г.А. Кандаурова, М.М. Кандауров та ін. / за заг. ред. Г.А. Кандаурова. – Минск : Изд-во БГЕУ, 2003. – 184 с.
3. Планування місцевих бюджетів на основі програмно-цільового методу : навч. посібн. / за заг. ред. І.Ф. Щербини; ІБСЕД, Проект "зміцнення місцевої ініціативи". – К. : Вид-во USAID, 2011. – 108 с.
4. Омелянович П.О. Місцеве фінанси / П.О. Омелянович, В.С. Левченко, О.В. Хістаєва, Д.В. Фірсов, О.О. Якубовська. – Донецьк : Вид-во Дон НУЕТ, 2011. – 252 с.
5. Місцеве самоврядування в Україні: стан та перспективи розвитку : аналіт. доп. / керівник автор. кол. С.О. Біла. – К. : Вид-во НІСД, 2009.
6. Богомолова Н.І. Проблеми формування системи видатків державного бюджету / Н.І. Богомолова. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=922>.
7. Полозенко Д.В. Соціальна сфера та її фінансове наповнення / Д.В. Полозенко // Економіка України : політико-економічний журнал. – 2004. – № 2. – С. 83-87.
8. Момоток Л.С. Бюджетний механізм забезпечення соціальних гарантій населення України / Л.С. Момоток // Актуальні проблеми економіки : наук. економ. журнал / Л.С. Момоток. – 2004. – № 10(40). – С. 172-181.

Яневич Н.Я. Методологические основы формирования стратегии социального инвестирования, осуществляемого за счет средств местных бюджетов

Определены основные принципы реализации стратегического подхода к управлению процессом социального инвестирования, осуществляемого за счет средств местных бюджетов. Создана типология стратегий социального инвестирования на уровне местных бюджетов. Выделены факторы, которые влияют на выбор портфеля таких стратегий. Осуществлено разделение этих факторов на следующие группы: факторы, характеризующие финансовые возможности местных властей осуществлять социальное инвестирование; факторы, обуславливающие потребности населения данной территориальной общины в социальных инвестициях; факторы, характеризующие уровень развития любой сферы социального инвестирования; факторы, которые оказывают влияние на социально-экономическую эффективность мероприятий по вложению социальных инвестиций в определенную сферу. Установлена последовательность разработки механизма выбора типа стратегии социального инвестирования, которое осуществляется за счет средств местных бюджетов.

Ключевые слова: стратегия, социальное инвестирование, местный бюджет, формирование, фактор выбора.

Yanavych N.Y. Some Methodological Principles of Formation the Strategy of Social Investment Financed by the Local Budgets

The main principles of the realization a strategic approach to the social investment management financed by the local budgets are defined. A typology of species of social investment strategies at the local budgets is created. Some factors influencing the choice of portfolio strategies are determined. These factors are divide into the following groups: factors that characterize the financial capacity of local governments to implement social investment; factors that contribute to the needs of the population of the territorial community social investment; factors that characterize the level of development of each area of social investment; factors that have an impact on the socio-economic effectiveness of social investments with investments in certain areas. Sequence of the developing a mechanism of selection a particular strategy of social investment financed by the local budgets is established.

Key words: strategy, social investment, local budget formation, the factor of choice.

5. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ГАЛУЗІ

УДК 674.047

*Проф. Б.П. Поберейко, д-р техн. наук;
асист. Л.О. Флуд – НЛТУ України, м. Львів*

ВПЛИВ ГЕОМЕТРИЧНИХ РОЗМІРІВ НА ДОПУСТИМИЙ ПЕРЕПАД ВОЛОГИ І РОЗПОДІЛ ПОЛІВ НАПРУЖЕНЬ ДЛЯ ПИЛОМАТЕРІАЛІВ ХВОЙНИХ ПОРІД

Викладено результати досліджень впливу геометричних розмірів на допустимий перепад вологи для тангентальних пиломатеріалів з параболічним розподілом вологовмісту в радіальному напрямку анізотропії деревини хвойних порід. Проведено аналіз отриманих результатів і на його основі встановлено, що у випадку гідротермічної оброблення штабеля пиломатеріалів однакової товщини, але різної ширини, потрібно використовувати такі технологічні режими, які орієнтовані на дошку найбільшої ширини. Адже чим ширша дошка, тим меншим є допустимий перепад вологи.

Ключові слова: допустимий перепад вологи, компоненти тензора напружень, межа міцності.

Актуальність дослідження. Виготовлення якісних та довговічних виробів з деревини потребує зниження її вологості. Підвищення якості сушіння пиломатеріалів приводить до отримання надійно виготовленої продукції з гарантованим терміном експлуатації, що забезпечує раціональне використання та економію лісових ресурсів. Проте надмірне, інтенсивне зневоднення деревини є небезпечним щодо виникнення та подальшого розвитку залишкових напружень в її об'ємі. Сушити деревину потрібно так, щоб у ній не виникали напруження, які перевищують межу міцності. Тому, оскільки градієнти полів вологи є однією з основних причин виникнення зазначених напружень у висушуваних пиломатеріалах, тема роботи є актуальною.

Математична модель розрахунку допустимих перепадів вологи та розподілу компонентів полів напружень у пиломатеріалах з параболічним вологовмістом. Для визначення допустимих перепадів вологи та розподілу компонентів полів напружень у тангентальних пиломатеріалах з деревини хвойних порід використано математичну модель [1], складовими якої є:

- формула для розрахунку допустимого перепаду вологи $\Delta W_{\text{дон}}$

$$\Delta W_{\text{дон}} = \frac{1}{\beta_t \left(\Pi_{rr} \Phi_r + \Pi_{tt} \Phi_t + \sqrt{\Pi_{rrr} \Phi_r^2 + \Pi_{ttt} \Phi_t^2 + \Pi_{rrt} \Phi_r \Phi_t + \Pi_{rrt} \Phi_r^2} \right)}; \quad (1)$$

- співвідношення для розрахунку розподілів компонентів тензора напружень

$$\sigma_r = \Phi_r \beta_t \Delta W_{\text{дон}}; \quad \sigma_t = \Phi_t \beta_t \Delta W_{\text{дон}}; \quad \tau_{rt} = \Phi_{rt} \beta_t \Delta W_{\text{дон}}. \quad (2)$$

Тут: $\Phi_r = 2\{2D_1(3y^2 - a^2) + 2D_2(3y^2 - a^2)x^2 + D_3(15y^4 - 12a^2y^2 + a^4)\}(x^2 - R^2)^2;$

$$\Phi_t = 2\{2D_1(3x^2 - R^2) + D_2(15x^4 - 6R^2x^2 + R^4) + 2D_3(3x^2 - R^2)y^2\}(y^2 - a^2)^2; \quad (3)$$

$$\Phi_{rt} = 16D_1(x^3 - R^2x)(y^3 - a^2y) + 8(y^3 - a^2y)(3x^5 - 4R^2x^3 + R^4x)D_2 +$$